RYNEK URZĄDZEŃ GRZEWCZYCH W POLSCE W 2022 ROKU

Raport Stowarzyszenia Producentów i Importerów Urządzeń Grzewczych

JANUSZ STAROŚCIK*

Rok 2022 był dziwnym rokiem dla branży instalacyjno-grzewczej z dużym wpływem tzw. czynników zewnętrznych na rynek urządzeń grzewczych nie tylko zresztą w Polsce. Analizując jednak na chłodno, wyniki sprzedaży większości firm były sporo lepsze niż kilka lat temu, tuż przed pandemią, kiedy mówiło się o bardzo dobrych wynikach dla branży instalacyjno-grzewczej, ale nieco gorsze w porównaniu do 2021 roku.

Wysokie wzrosty sprzedaży w ostatnich latach obudziły apetyty na to, że tak będzie zawsze, jednak w gospodarce przychodzi czasem okres zadyszki i należy to wkalkulować w działalność firmy. Obecnie jest duży współczynnik niepewności z uwagi na sytuację geopolityczną, w tym wojnę w Ukrainie, napięcie na Bliskim i Dalekim Wschodzie, dyskusje i różne forsowane w konsultacjach propozycje zakazów używania paliw gazowych w aktach prawnych UE, co sprzyja w dalszym ciągu niestabilności cen na rynku paliwowym i może mieć przełożenie na decyzje co do wymian i doboru urządzeń grzewczych. Pomimo tylu perturbacji i rozregulowania stabilności rynku urządzeń grzewczych, ten rok raczej nie był najgorszy, biorąc pod uwagę także wyniki i wysoki wzrost osiągnięty w krótkim czasie w ostatnich latach.

Wzrost konsumpcji pomimo początkowych obaw związanych z ekonomicznymi skutkami pandemii, a także możliwość wykorzystania funduszy unijnych pochodzących z Regionalnych Programów Operacyjnych, ucieczka od oszczędności spowodowana coraz wyższym poziomem inflacji w 2022 oraz rozszerzenie możliwości w ramach priorytetowego programu Czyste Powietrze, z pewnością rzutowały na sytuację w branży instalacyjno-grzewczej w 2022. Należy podkreślić znaczącą rolę samorządów, które mając możliwości w postaci programów unijnych, wspierają wymianę starych urządzeń grzewczych na nowe, co ma wymierny wkład w rozwój rynku instalacyjno-grzewczego.

Widać w dalszym ciągu niepewność co do wyników w przyszłości oraz generalnie kierunku, w którym gospodarka się rozwinie w wyniku wszystkich perturbacji geopolitycznych. Obecna sytuacja geopolityczna posłużyła jako pretekst do niewspółmiernie wysokich podwyżek paliw zarówno gazu, jak również ropy naftowej, ale także węgla i biomasy. Podwyżki cen paliw energetycznych pociągnęły za sobą wysokie podwyżki cen energii elektrycznej. Wywołana i podtrzymywana histeria antygazowa powodowała perturbacje związane z wyborem urządzeń grzewczych zarówno do wymiany, jak również do zasilania nowych budynków, co przełożyło się na spadek sprzedaży kotłów gazowych i lawinowy wzrost sprzedaży pomp ciepła i innych urządzeń grzewczych na energię elektryczną. Regularnie w dalszym ciągu powielane są w mediach informacje dotyczących groźby zakazu montażu kotłów gazowych, co miałoby mieć miejsce już w 2027. Powielanie tego typu informacji jest typową manipulacją, która jednak ma wyraźny wpływ na kształtowanie rynku i aktualne tendencje rynkowe.

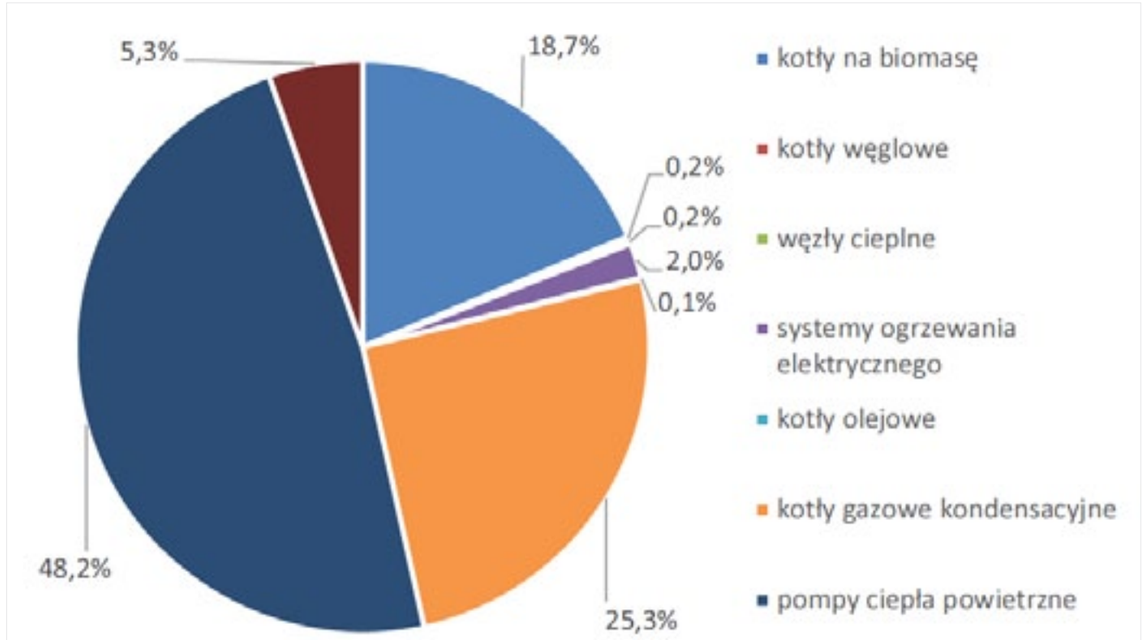

Udział poszczególnych technologii w programie Czyste Powietrze w 2022

W III kwartale 2022 pogłębiły się negatywne trendy w budownictwie mieszkaniowym. Było to spowodowane głównie redukcją siły nabywczej potencjalnych inwestorów oraz zmniejszeniem możliwości kredytowania budowy nowych mieszkań, a także zubożeniem społeczeństwa i obawami deweloperów o przyszłość tego biznesu w najbliższych latach. W wyniku podnoszenia

* Janusz Starościk, członek Pool of Experts Switzerland Global Enterprise, prezes SPIUG

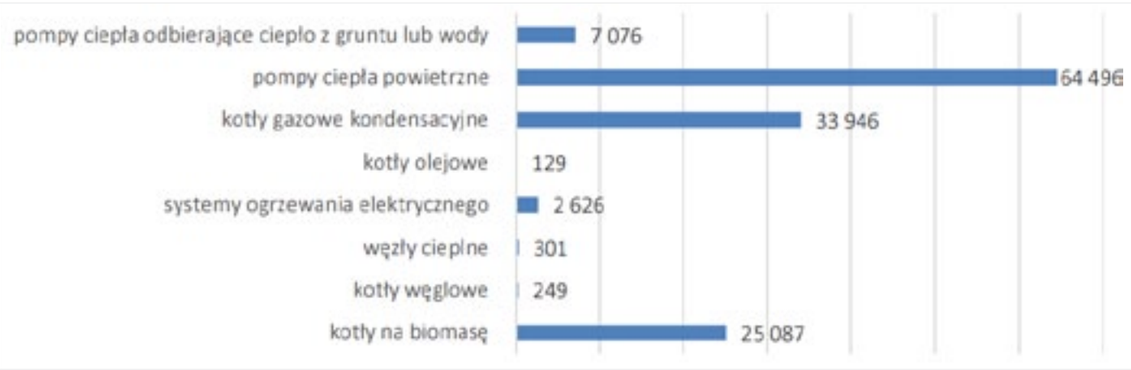

Liczba zamontowanych źródeł ciepła w ramach programu Czyste Powietrze w 2022

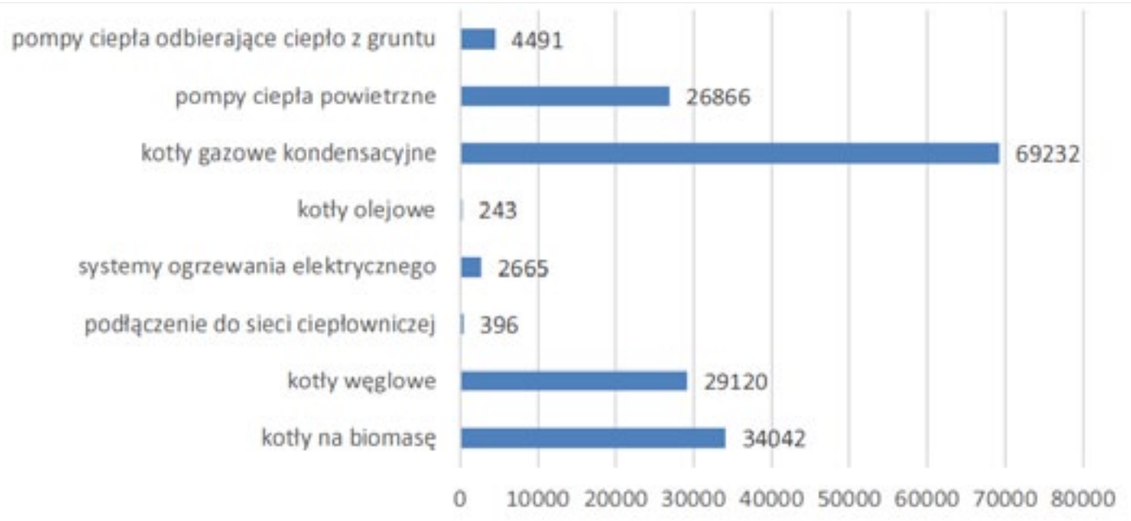

Liczba zamontowanych źródeł ciepła w ramach programu Czyste Powietrze w 2021

stóp procentowych w IV kwartale nastąpił dalszy bardzo duży spadek w składanych wnioskach kredytowych.

Wysoka inflacja powoduje, że część inwestorów rozpoczynała inwestycje/modernizacje, pozbywając się zapasów gotówki, druga część z kolei z powodu niepewnej sytuacji woli te inwestycje/modernizacje zamrozić i poczekać na pewniejsze czasy.

Według zebranych na rynku opinii, wynik w budownictwie mógłby być nieco lepszy, gdyby nie dające się we znaki problemy z zatrudnieniem – brak fachowców w wykonawstwie oraz znaczne podwyżki praktycznie wszystkich materiałów budowlanych. Także część firm działających w branży instalacyjno-grzewczej i mających zakłady produkcyjne w Polsce, sygnalizowały problem braku rąk do pracy, który nie pozwolił zwiększyć produkcji urządzeń i instalacji. Pod koniec roku sytuacja w branży instalacyjno-grzewczej uległa według ogromnej większości zebranych opinii pewnej stabilizacji, ale w dalszym ciągu panuje opinia o widocznym pogorszeniu sytuacji i tendencji w ogrzewnictwie. W IV kwartale 2022 roku odnotowano przewidywane wcześniej spowolnienie gospodarcze, które charakteryzowało się na szczęście optymistyczniejszym niż zakładano przebiegiem. Wynikało to w głównej mierze z łagodniejszej zimy oraz wyhamowania wzrostu cen energii spowodowanego niższymi cenami opału (-10,8% m/m). Dołek recesji w dalszym ciągu spodziewany jest w ciągu 2023 roku. W grudniu widoczne było dalsze spowolnienie aktywności na rynku mieszkaniowym – wprawdzie liczba mieszkań oddanych do użytkowania wzrosła o 1,4% r/r, natomiast wyraźny spadek zanotowano w przypadku liczby pozwoleń na budowę – spadek o 39,6% r/r, i liczby rozpoczętych budów – spadek o 43,3% r/r (osiągnięcie wartości 9,8 tys. co było pierwszym jednocyfrowym odczytem od stycznia 2016 r.). W sektorze kredytów hipotecznych odnotowano spadek popytu (w skali nieco mniejszej niż w poprzednich kwartałach) przy jednoczesnym zaostrzaniu polityki kredytowej.

Rok 2022 upłynął pod znakiem spowolnienia gospodarczego, będącego efektem zaburzeń w relacjach handlowych, drastycznego wzrostu kosztów energii i zacieśnienia warunków finansowych. Firmy na rynku instalacyjno-grzewczym, szczególnie w pierwszym półroczu borykały się z brakiem dostępności produktów – problem dotyczył przede wszystkim pomp ciepła i kotłów gazowych, a w pewnym okresie w II połowie roku nawet kolektorów słonecznych.

Ogólnie pod koniec 2022 roku dało się odczuć mniejsze zapotrzebowanie na usługi instalacyjne ze strony budownictwa mieszkaniowego, wyhamowały również inwestycje prywatne. Rynek dystrybucji nasycił się w zakresie kotłów gazowych – praktycznie wszystkie kotły gazowe już były dostępne. W końcówce roku podobny proces nastąpił w sektorze pomp ciepła.

W drugiej połowie roku nastąpiło wyhamowanie rozpoczynanych budów w budownictwie mieszkaniowym. Deweloperzy bardzo ostrożnie podejmują nowe inwestycje. Drogie kredyty hipoteczne, względne ograniczenie dochodów (wzrastająca inflacja) spowodowały również ograniczenia w budownictwie jednorodzinnym i w prowadzeniu prac remontowych. Jedynymi pozytywnymi czynnikami wspomagającymi rozwój branży były programy dofinansowujące wymianę źródeł ciepła.

Z punktu widzenia instalatora, sprzedaż pod koniec 2022 roku spadła o ok. 10-20% w porównaniu z 2021 rokiem. Liczba ofert drastycznie zmalała, zainteresowanie w sezonie grzewczym od września zmniejszyło się o 50%. Firmy sieciowe oferujące fotowoltaikę w sytuacji pogorszenia warunków wsparcia dla PV i dużej promocji dla pomp ciepła, przebranżowiły się na montaż pomp ciepła i zaczęły oferować te urządzenia jako alternatywę dla kotłów gazowych. Niestety często niewłaściwie dobierając i źle montując pompy ciepła, co może spowodować wyzwanie dla branży w 2023 roku, żeby naprawić rozpowszechnianą z tego powodu złą opinię na temat pomp ciepła. Osoby, które miały w planie montaż nowych kotłów kondensacyjnych, często za namową takich firm montowały pompy ciepła, pomimo posiadania instalacji wysokoparametrowej, grzejnikowej lub niewystarczająco docieplonego budynku.

Aktywność gospodarcza w Polsce znajduje się w tendencji spadkowej i trwać będzie prawdopodobnie przez cały 2023 rok, a dołek tego cyklu jest jeszcze przed nami. Wpływ procesów inflacyjnych jest dużo wyższy niż zakładano, skłania to do rewizji w górę prognoz CPI i inflacji bazowej.

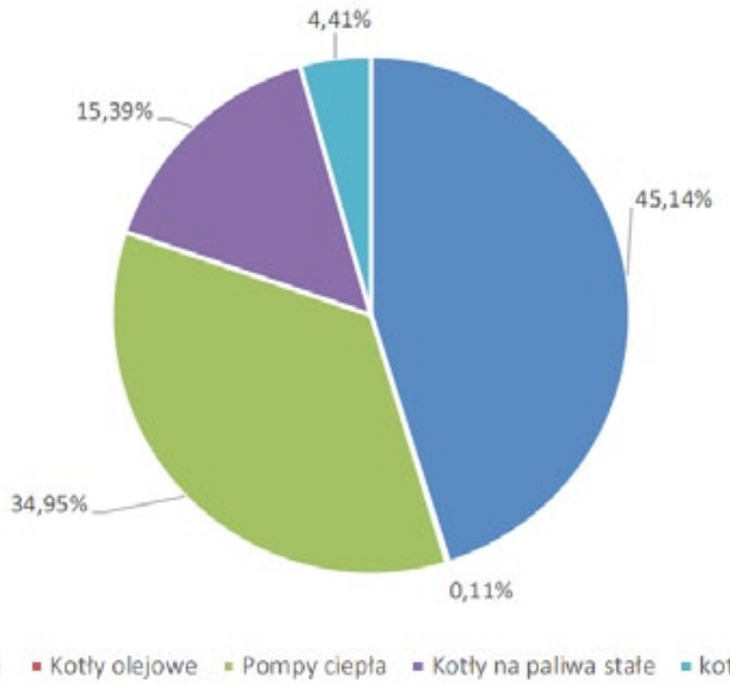

Struktura sprzedaży urządzeń grzewczych w Polsce w 2022

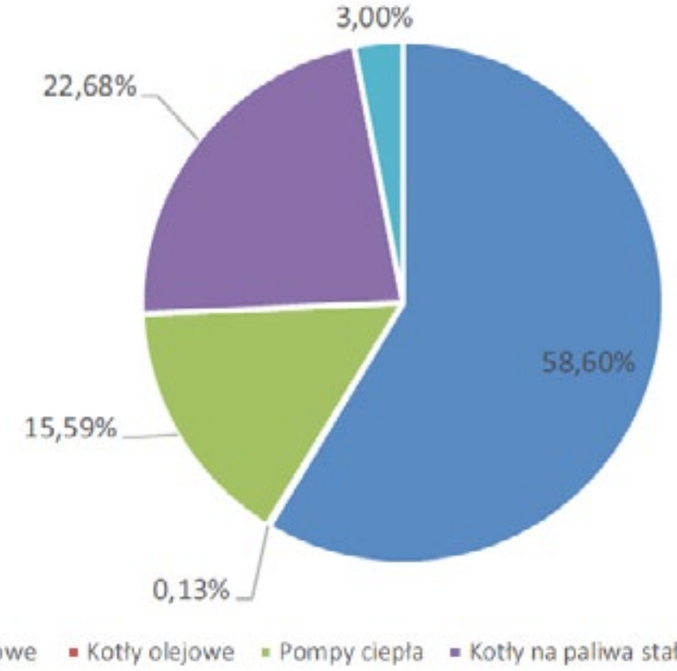

Struktura sprzedaży urządzeń grzewczych w Polsce w 2021

ROK DO ROKU, CZYLI 2021/2022

Warto zerknąć na wyniki z 2021 roku, żeby mieć punkt odniesienia co do kierunku zmian i wpływu sytuacji gospodarczej i geopolitycznej na rynek wymian urządzeń grzewczych w 2022 roku. W ramach PP Czyste Powietrze w 2021 roku wymieniono łącznie 167 055 urządzeń. Większość, bo ponad 41% stanowiły gazowe kotły kondensacyjne. Kotły na paliwa stałe miały udział prawie 38%, z czego 20,38% to były kotły na biomasę, a 17,43% stanowiły kotły węglowe spełniające wymogi V klasy. Wymiana starego kotła na kocioł węglowy było możliwa tylko do końca 2021 roku, dlatego jeszcze w I kwartale 2022 widoczny był jeszcze udział 3,1% tych urządzeń w liczbie wniosków, co było wynikiem zatwierdzenia wniosków, które jeszcze wpłynęły do NFOŚiGW do końca 2021 roku. W 2022 roku nastąpił spadek wniosków składanych na gazowe kotły kondensacyjne, a nastąpił znaczny wzrost powietrznych pomp ciepła.

Największy spadek w liczbie wniosków na wymianę na kocioł gazowy przypada na I kwartał 2022, kiedy pod koniec 2021 roku ruszyła kampania antygazowa. Po rozpoczęciu wojny na Ukrainie, w lutym 2022 roku, UE ogłosiła plan RePowerEU mający w swoich założeniach przyśpieszenie transformacji energetycznej UE, gdzie jako główny powód przedstawiono pilne uniezależnienie się od dostaw gazu ziemnego z Rosji. Dokument jawnie promował wykorzystanie pomp ciepła jako podstawowego źródła ogrzewania w przyszłości, co było wykorzystywane w dalszej kampanii przedstawiającej gaz jako paliwo, które wkrótce zniknie z ogrzewnictwa, pomijając fakt, że ewentualny zakaz kotłów gazowych dotyczyłby tylko urządzeń samodzielnie instalowanych po 2029 r. oraz że zakaz nie dotyczy wykorzystania biometanu i innych gazów zdekarbonizowanych jako stabilnego źródła i substytutu dla gazu ziemnego za kilkanaście lat, co znalazło swoje miejsce w zapisach RePowerEU.

Z analizy udziałów pomp ciepła w programie Czyste Powietrze wynika, że jakościowy wzrost zainteresowania przypadł na pierwsze miesiące 2022 roku. Sytuacja się ustabilizowała w połowie roku, jak się okazało, że podwyżki nośników energii nie dotyczą tylko gazu, ale również wszystkich innych. Widoczny jest także pewien skok w lutym 2022 zainteresowania gruntowymi pompami ciepła – to okres braków magazynowych w grupie pomp powietrznych.

Łączny udział pomp ciepła w programie Czyste Powietrze skoczył z niecałych 19% w 2021 do prawie 54% w 2022 roku, czyli ponad dwukrotnie, co także odzwierciedla skalę wzrostu sprzedaży pomp ciepła na całym rynku.

ZMIANY W GRUPACH PRODUKTOWYCH

W prawie wszystkich grupach produktowych odnotowano spadki sprzedaży od kilku do nawet kilkudziesięciu procent. Pod koniec 2022 roku przy pewnej stabilizacji poziomu spadków

w wypadku kotłów do ogrzewania budynków, widoczny był dalszy wzrost sprzedaży w produktach OZE z wyjątkiem kotłów na biomasę. W 2022 roku pojawiła się większa konkurencja firm z branży klimatyzacji w pompach ciepła oraz nowo utworzonych importerów pomp ciepła za sprawą pojawienia się 140 nowych marek na rynku, co nie wróży dobrze przyszłym opiniom o pompach ciepła, biorąc pod uwagę niewystarczające przygotowanie tych firm do właściwego doboru pomp ciepła i do serwisu posprzedażowego. Po raz drugi w historii w IV kwartale 2022, podobnie jak w III kwartale 2022 miał miejsce spadek ponad 40% sprzedaży kotów gazowych. Widoczny jest bardzo duży wzrost w grupie powietrznych pomp ciepła. Zauważalny był także spory wzrost w sektorze pomp ciepła gruntowych. Ogólnie rośnie coraz bardziej zainteresowanie wykorzystaniem OZE na cele grzewcze, ale producenci kotłów na biomasę, sygnalizowali bardzo duże spadki sprzedaży od połowy 2022 z powodu podwyżek cen peletu i certyfikowanej pod względem jakości biomasy.

Kotły na ekogroszek i tzw. kotły wielopaliwowe, czyli szara strefa, prawdopodobnie miały niewielki wzrost, z uwagi na zapewnienie możliwości spalania różnych rzeczy, jakby miało zabraknąć energii elektrycznej czy gazu, a takie newsy były w ciągu całego 2022 roku rozpowszechniane w mediach. Brak jest niestety wiarygodnej statystyki i monitoringu rynku, które mogłyby w obiektywny sposób określić tendencje rynkowe. Pod koniec 2022 roku nastąpił także niewielki wzrost w kondensacyjnych kotłach olejowych, jednak w olejowych kotłach konwencjonalnych nastąpił znowu dość głęboki spadek. Zanotowano także duże spadki w grupie gazowych kondensacyjnych kotłów stojących. Widać konsekwentnie coraz większe zainteresowanie układami hybrydowymi zarówno kotłów gazowych z pompami ciepła, gdzie wzrost jest kilkudziesięcioprocentowy, chociaż w liczbach jeszcze nie są to duże ilości oraz w układach kocioł gazowy – kolektory słoneczne, oraz pompa ciepła – kolektory słoneczne, gdzie widoczny jest duży wzrost wykorzystania kolektorów i zasobników ciepła do takich instalacji. Sprzedaż układów hybrydowych z pompami ciepła osiągnął trzykrotny wzrost sprzedaży. W grupie głównych elementów instalacji do ogrzewania powierzchniowego, widać było na przestrzeni 2022 roku spadki od kilku do kilkudziesięciu procent. Bardzo dobre wyniki sprzedaży w pierwszym półroczu skompensowały częściowo duże spadki w drugiej połowie roku spowodowane głównie zmniejszeniem się dynamiki w nowym budownictwie mieszkaniowym.

Dominującą rolę w sprzedaży urządzeń grzewczych w Polsce mają w dalszym ciągu kotły gazowe różnych rodzajów z udziałem nieco ponad 45%, ale ich udział w 2022 roku spadł o 13%. Na drugim miejscu z udziałem prawie 35% plasują się pompy ciepła dzięki ponad dwukrotnemu wzrostowi sprzedaży. Jednak należy zwrócić uwagę, że z uwagi na wysyp różnych importerów pomp ciepła z Chin oraz firm, które rozpoczęły produkcję pomp ciepła na własną rękę oraz z uwagi na to, że prowadzony monitoring rynku nie obejmuje tych dostawców, ten segment może być niedoszacowany i w rzeczywistości jego udział może być większy. Na trzecim miejscu z udziałem ponad 15% mamy kotły na paliwa stałe, w ogromnej większości na biomasę, co oznaczałoby spadek o 7% w stosunku do ubiegłego roku.

PIERWSZY KWARTAŁ 2023 W BRANŻY INSTALACYJNO-GRZEWCZEJ

I kwartał 2023 był w zasadzie kontynuacją tendencji rynkowych z końcówki IV kwartału 2022.

REKLAMA

OTTONE
OTTONE oficjalny dystrybutor firmy Barberi w Polsce

Pompa obiegowa PWM do instalacji z pompami ciepła

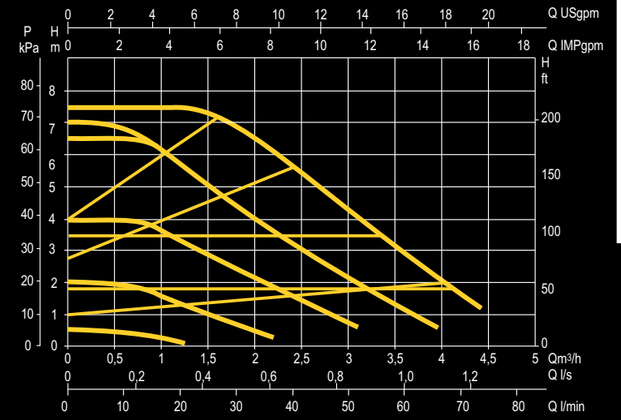

EVOSTA 2 OEM

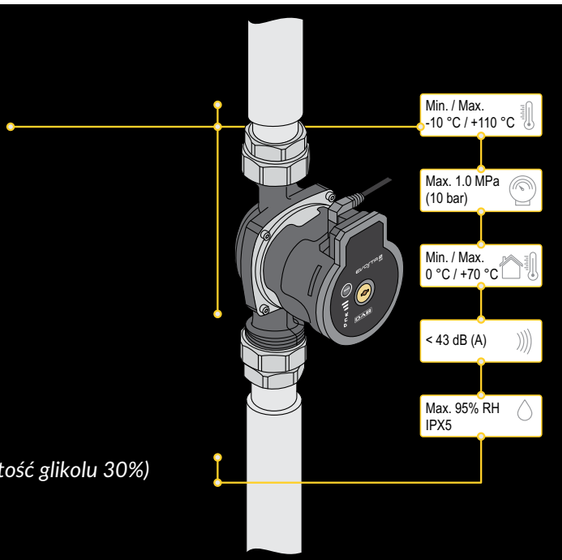

Parametry techniczne:
- Maksymalny zakres wydajności: **0-4,5 m³/h**
- Maksymalna wysokość podnoszenia: **7,5 m**
- Zakres temperatury medium: **od -10 °C do +110 °C**
- Ciśnienie robocze: **10 bar**
- Stopień ochrony: IPX5 *(odporna na zalania)*
- Zasilanie standardowe: jednofazowe 1 x 230 V~ 50/60 Hz
- Przewód zasilający: 1.5m z wtyczką molex
- Przewód sygnałowy PWM: 1.5 m z wtyczką
- Przetłaczane medium: woda, woda z glikolem *(maks. zawartość glikolu 30%)*

OTTONE
tel.: +48 **600 892 333**
mail: **biuro@ottone.pl**
/ottonepolska
www.ottone.pl
Głogoczów 996
32-444 Głogoczów
Poland

Ogólna, nienajlepsza sytuacja gospodarcza i ekonomiczna przełożyła się także na branżę instalacyjno-grzewczą. Pod koniec czwartego kwartału było widoczne pewne załamanie rynku praktycznie we wszystkich grupach produktowych. Hurtownie wchodziły w 2023 rok z pełnymi magazynami, a sprzedaż dotyczyła wcześniej zamówionych dostaw. Sam początek roku wydawał się być dość obiecujący, jednak od lutego sytuacja wygląda gorzej. Wiele inwestycji zarówno prywatnych, jak i deweloperskich jest wstrzymana lub zamrożona. Badania firmy RAMIRENT pokazały, że od 35 do nawet 65% (w zależności od województwa) gospodarstw domowych zawiesiło lub zupełnie zrezygnowało z renowacji domów i mieszkań ze względu na inflację. Na drugim biegunie widać wzmożoną akcję składania wniosków w programie Czyste Powietrze, co dobrze wyrokuje na dalszą część roku. Gaz stał się ponownie najtańszym źródłem energii i nie ma już obaw o jego brak, co zaczęło się przekładać na ponowny wzrost zainteresowania tą formą ogrzewania, chociaż wyniki sprzedaży kotłów gazowych tego na razie nie potwierdzają. Wśród instalatorów widoczny jest drastyczny spadek zainteresowania zleceniami na nowe prace instalacyjne czy modernizacyjne. Można przyjąć, że liczba ofert spadła o 25%, a sfinalizowanych kontraktów nawet o 30%.

Wszyscy rozmówcy potwierdzali te same przyczyny zastoju w branży tj. mocne wyhamowanie gospodarki, a przede wszystkim olbrzymie spadki liczby udzielanych kredytów mieszkaniowych począwszy od listopada ubiegłego roku (średnio 47%) za sprawą wysokich stóp kredytowych i zdolności kredytowej potencjalnych inwestorów, a co za tym idzie duży spadek liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto i na które wydano pozwolenia na budowę. Do tego wszystkiego nakładają się olbrzymie zapasy towaru zarówno w magazynach hurtowników, ale przede wszystkim u wykonawców.

TENDENCJE ZMIAN RYNKOWYCH W I KWARTALE 2023

Grupa produktowa	I kw. 2023/ I kw. 2022
gazowe kotły wiszące ogółem	-45%
gazowe kotły wiszące kondensacyjne	-46%
gazowe kotły wiszące konwencjonalne	-31%
gazowe kotły stojące ogólnie	-55%
gazowe kotły stojące kondensacyjne	-56%
gazowe kotły stojące konwencjonalne	-27%
gazowe przepływowe podgrzewacze do c.w.u.	-25%
olejowe kotły stojące ogólnie	-24%
olejowe kotły stojące kondensacyjne	-25%
olejowe kotły stojące konwencjonalne	-20%
kotły na paliwa stałe	bd.
kolektory słoneczne	-20%
pompy ciepła	+54%
zasobniki i bufory	-8%

Rok 2023 jest pełną niewiadomą. Początek roku nie jest obiecujący. Z pewnością, powinien być to rok przyspieszenia w transformacji energetyki i ogrzewnictwa, poprzez odchodzenie od wielkich zcentralizowanych instalacji na rzecz instalacji rozproszonych opartych na dywersyfikacji wykorzystania różnych dostępnych lokalnie źródeł energii i paliw.

Można się także spodziewać kontynuacji wzrostu zainteresowania instalacjami hybrydowymi w ogrzewnictwie, jako rozwiązania które pozwoli optymalnie produkować ciepło po jak najniższych kosztach w zależności od cen i podaży nośników energii.

Źródło: SPIUG

PRZEJDŹ Pełna wersja Raportu SPIUG
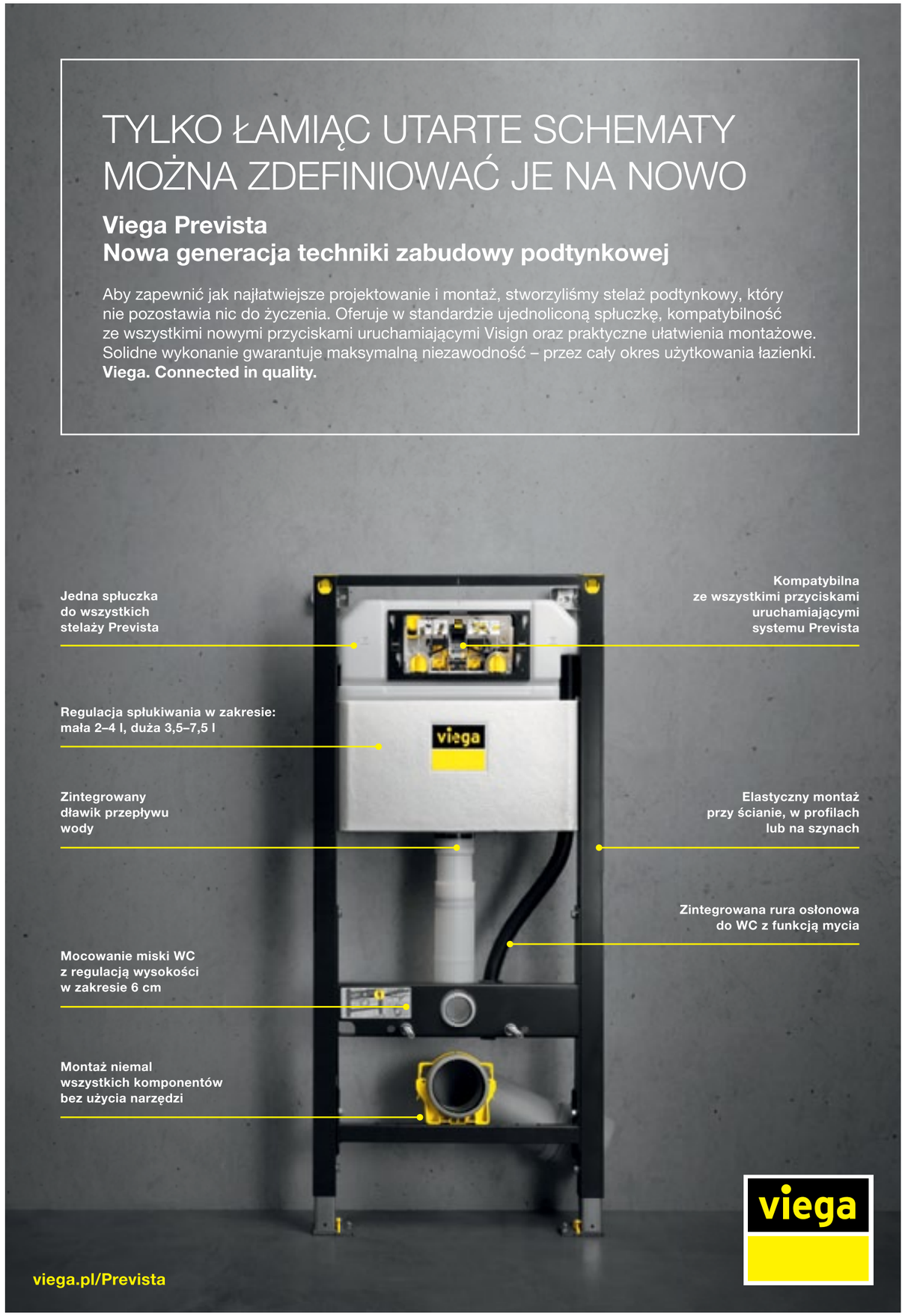
REKLAMA